

Naar der saa tilmed tages Hensyn til, at disse Laan jo er givne for flere eller færre Aar tilbage, altsaa er givne under lavere Ejendomspriser end dem, der har været til Stede, da de vedkommende Ejendomme blev solgt, viser det jo yderligere, at Udlaansprocenten sikkert maa siges at være saa høj i Forhold til Ejendommenes virkelige Værdi, at det ikke vil være rigtigt nu at gaa til at forhøje den. Det forekommer ogsaa Udvalget, at det vil være saa meget mindre rigtigt, som Kreditforeningerne selv heller ikke har andraget om en saadan Forhøjelse.

Naar Lovforslagets § 2 gaar ud, og altsaa Maksimaludlaansprocenten bliver staaende ved 50, som den nu er og har været i lange Tider, skal der foretages en dertil svarende Ændring i § 3 med Hensyn til Laanenes Maksimalstørrelse, og det gaar Ændringsforslag Nr. 2 til § 3 ud paa. Men dette Ændringsforslag omhandler en Ting mere, nemlig Vurderingssumsgrænsen for de Ejendomme, der maa belaanes i Husmandskreditforeningerne. Da Husmandskreditforeningsloven af 28. Maj 1880 blev vedtaget, blev denne Grænse sat til 4,000 Kr., men allerede inden Foreningerne kom til at træde ud i Livet, blev Grænsen forhøjet til 6,000 Kr. Derved blev den staaende til 1904; da blev den forhøjet til 8,000 Kr. I 1908 blev den atter forhøjet til 10,000 Kr., og nu foreslaas der, som ærede Medlemmer vil vide, en yderligere Forhøjelse til 12,000 Kr. Denne nye Forhøjelse af Maksimal-Vurderingssummerne for de Ejendomme, der kan belaanes i Husmandskreditforeningerne, har Udvalget været noget betænkelig ved, og man har i hvert Fald ikke turdet tiltræde, at Grænsen nu skulde forhøjes til 12,000 Kr. for samtlige de Panter, der her er Tale om. Det viser sig nemlig, naar man sammenligner Kursen paa Husmandskreditforeningernes Obligationer med andre Kreditforeningers tilsvarende Obligationer i de sidste 25 Aar, at der fra 1890, hvor Vurderingssumsgrænsen altsaa var 6,000 Kr., til 1903 var en ret jævn Stigning i Husmandskreditforeningsobligationernes Kurs i Forhold til de andre Kreditforeningers. I 1890 var Husmandskreditforeningsobligationernes Kurs saaledes kun  $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$  pCt. højere end Østifternes Kreditforenings og den jydsk Landkreditforenings tilsvarende Obligationers Kurs. Men i 1903 var denne Forskel blevet ret betydeligt større, idet den da var  $4\frac{3}{4}$ —5 pCt. Siden 1903 er Forskellen igen blevet mindre. Det er stadig Første Januar-Noteringen for hvert

Aar, jeg taler om; det er de Noteringer, der er nemmest at finde, og det er jo ogsaa Noteringer, der sættes paa en Tid, hvor Vurderingen af Obligationerne er ret reel, nemlig midt i December Termin. Ved Første Januar-Noteringen i 1914 var Forskellen mellem Husmandskreditforeningsobligationernes Kurs og de to andre nævnte Kreditforeningers tilsvarende Obligationers Kurs gaaet ned til  $1\frac{1}{2}$  pCt., og siden er Forskellen yderligere dalet. I dette Øjeblik kan — at dømme efter de uofficielle Kurser, der nu noteres — Husmandskreditforeningsobligationerne ikke en Gang naa den Sum, som f. Eks. Østifternes Kreditforenings tilsvarende Obligationer sælges for.

Nu har det imidlertid ved nærmere Undersøgelse vist sig, at i den Tid, da Husmandskreditforeningsobligationernes Kurs var forholdsvis stigende, var Udlaanet i Husmandskreditforeningerne væsentlig mindre end i det Tidsrum, da Kurserne var forholdsvis faldende. Jeg skal til Belysning heraf henvise til Underbilag 1 og 2 til Bilag 1 i Betænkningen, hvoraf det fremgaar, at i Tiaaret 1. April 1893 til 31. Marts 1903 havde begge Husmandskreditforeningerne et samlet Udlaan af i alt ca. 45 Mill. Kr., men i Tiaaret fra den 1. April 1903 til den 31. Marts 1913 var Udlaanet i alt ca. 143 Mill. Kr. Det første Tiaar var altsaa Udlaanets Gennemsnit 4,5 Mill. Kr. om Aaret, men i det sidstnævnte Tiaar var det 14,3 Mill. Kr., altsaa en ganske overordentlig stor Forøgelse. Dette bragte Udvalget paa den Tanke, at der maaske var en Forbindelse mellem det ret betydelige forholdsvise Kursfald og det store Udbud, der har været af Husmandskreditforeningsobligationer i de senere Aar, og det foranledigede, at Udvalget gennem Indenrigsministeren udbad sig Kursnoteringsudvalgets og Hovedbankernes Erklæring over dette Forhold. Disse Erklæringer findes i Betænkningen i Underbilag 2—6 til Bilag 3, og det fremgaar af dem, at samtlige de spurgte Institutioner mente, at en Hovedgrund til den forholdsvis lavere Kurs for Husmandskreditforeningsobligationer i de senere Aar i Sammenligning med tidligere maatte søges i, at der i de senere Aar havde været mindre let Afsætning for disse Papirer til Udlandet end nogle Aar før. Men baade Kursnoteringsudvalget og Landmandsbanken og Handelsbanken fremhæver ogsaa som en medvirkende Grund til Kursfaldet det større Udbud af Obligationer i de senere Aar.